

RODOLJUB.

Izhaja vsak četrtek ter stane za vse leto 1 K 60 v., za pol leta 1 K. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 16 v. če se enkrat tiska; 24 v. če se dvakrat, in 30 v. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Vprašanja naše kmetije.

I.

Na prosti lastnini temeljujoče gospodarstvo je pokazalo pri nas precejšnje nedostatke. Pri nas je prišla še nesreča po trtni uši in državne moči se za kmetijstvo v Avstriji še niso potegnile. Ali to novodobno gospodarstvo ima samo v sebi svoja sredstva, da odpravlja nered, ki je s tem združen, ako se človek pušča prostega v konkurenci dela in pridobivanja. Fabrika združuje veliko sto delavcev. Ti delavci vidijo, da ima njih združeno delo velike uspehe, da stori človek v tem združenem delu stokrat več, kakor če bi se sam mučil. To skupno delo pa sili te delavce, da začnejo razmišljati, kako onemu, ki jih v delo fabrike najame, zmanjšati profite tako, da pridobijo sebi kaj več. Vsaki dan se sliši o delavskih zadrugah, štrajkih, bojkotih, sliši se o snovanju konsumnih društev, kreditnih zavodov, zavarovanju za starost, za pohabljenje mej fabričnimi delavci, da, tudi o tem se že govori in pride, da se delavci združujejo v delu fabrike na skupen račun.

V časih grajske tlake je bilo združevanje tako, da je grajščak vodil in urejal kmetijske delavce na kmetiji, meščanski mojster pomočnike in rokodelske učence, jemala sta pa oba, kakor zdajšnji fabrikant, smetano tega združnega dela za se. V tej organizaciji se osebno kmet ni mogel ganiti. Kakor za večnost je bil kmet vkovan v tlakarstvo. Bolj prost je bil meščanski delavec. V mestih so si ti snovali svoje kase, so si snovali svoje zadruge. Ali vse te so le ostajale na površini tleh. Še le delo z mašino, še le fabrika, ki je združila tisoče, da milijone ljudi, enakih delavcev, z jednako gospodarsko podlago, je izgojila ljudi tako, da danes najdemo v vseh industrijskih deželah tega delavca združenega ne samo v delu, ampak združenega tudi tam, kjer mu gre za večje mezde, za nakup živil po ceni, za pridobitev posojil v nujnih prilikah, za zavarovanje proti nezgodam, nesreči, starosti itd. To združevanje skoro večine ljudi industrijskih dežel ni moglo brez upliva na kmeta ostati in mi vidimo kmeta v omikanejših deželah, da si hoče pomagati potem združevanja.

Zdajšnji svetovni promet dela z železnicami, parobrodi, s telegrafom. V velikih množinah se prodajo fabrikati fabrik, pa tudi pridelki kmetije. Mesta od 50 tisoč do 5 milijonov ljudi se imajo z živili preskrbeti, isto tako fabrični kraji s 100 tisoč industrijskih delavcev, ki morajo vsa živila kupovati. Amerika, Avstralija, Rusija preskrbijo vso Evropo z žitom; teh mili-

jonov metrskih stotov žita, kar jih druga Evropa sama pridela, le malo štejejo, če se madjarske zemlje ne šteje. To ne gre več po funtih. Amerikanci pošiljajo svojo klavno živino, svoje usnje v Evropo. Tu se ne gleda na zunajnost živine, tu je merodajna tehtnica in množina. Kmeti v Evropi hočejo tudi tako svoje pridelke, svoje prireje spečavati in zato snujejo tako zvane prodajalne kmetijske zadruge. Kmeti se združujejo tako v svrhu prodaje svojih pridelkov, živine, kakor pri nakupovanju nujno jim potrebnih kmetijskih stvari.

Veliki magacini se v to svrhu zidajo, veliki hlevi, klavnice, ledenice, jednako seme in jednake žetve se dobivajo, in tako se živina po nekem skupnem načrtu redi. Te kmetijske zadruge vodijo ljudje, ki so se najboljše izvežbali v dosedanjem trgovstvu sveta in kmet se vežba pri njih, da sčasom lahko sam vse opravlja po svojih pametnejših, omikanejših sodrugih. Vse te gospodarske zadruge so toliko koristne, da že zdaj ni več v krajih, v katerih je kmetijstvo godno za to, dvoma v tem, ali se naj upeljejo ali ne. Tam, kjer stoji fabrika sredi kmetije, se kmet kmalu poprime teh novodobnih sredstev v povzdigo svojega gospodarstva. In če je to gospodarstvo v redu, je tudi vse drugo, potem je človeku in stanu ona veljava dana v družbi in državi, katera mu gre kot delavcu, kot proizvajatelju človeškemu življenju potrebnih in najpotrebnejših stvari.

Gospodarstvo tedaj ne gre nazaj v preživele gospodarske oblike, ampak v druge.

Po vsem svetu so ta vprašanja kmetijskih zadrug na dnevnem redu. Tudi na Slovenskem se že o njih razpravlja in nekateri že poskušajo. To so važna vprašanja za mal narod, kakor smo Slovenci. Važna so, kakor za omikanejše, v boljših legah se nahajajoče kmete, ki imajo sredstva velikega gospodarstva, razvitega industrijskega pridobivanja za pomoč, važna pa posebno za nas, ker stanejo veliko denarja, ker je začetek tako težaven in lahka kaka napaka v organizaciji, ali v življenju teh zadrug veliko škode napravi. Slovenci ne smemo lahkomišelnosti z našim narodnim premoženjem ravnati, smo kmalu pri kraju z vsem, če pametno ne gospodarimo. Z našo kmetijo gre potem tudi narodov jezik in za večno v zaton.

Kmeti angleških, nemških, francoskih, belgijskih, švicarskih, danskih, ameriških krajev — o italijanskih in španskih deželah se ne govori, te je katoličanstvo spravilo popolnoma na nič — imajo poleg kmetijskih družb še druga gospodarska združevanja. V Švici in na Nemškem

imajo zadruge za nakup poljedelskih potrebščin, mašin, umetnega gnoja, semen, tečne klaje, železnine, usnja in imajo zadruge za spečavanje mleka, za prodajo žita in živine. V teh zadrugah je tudi nekaj organizacije kmeta. V vsaki zadrugi imajo v službi trgovske ljudi, ki svet velike trgovine poznajo ter v njem za te gospodarske zadruge tako delajo, kakor za se. Oni vodijo tudi razpečavanje mej kmeti. Znano je, da imajo ti narodi šolane, poštene kmete, ki v tem delu zastopajo sodelujejo in tako, kakor bi šlo za njihove novce. Mej temi kmeti je postavljenih mnogo fabrik, iz katerih dobivajo, kakor iz pivovarn, oljaren in sladkarn tečno hrano za svojo živino, ti kmeti delajo kolikor se da z mašinami, oni lahko prodajo svoje pridelke, velika mesta, fabriški delavci v njih okrožjih veliko potrebujejo in lahko se v nekaterih ozirih posredovalca meščanskega trgovca znebijo. Ti ljudje precej prigospodarijo, boljše živijo, na kmetiji ne pridelujejo tako vsega, kakor navadna kmetija, ti ljudje delajo za trg.

Trgovska glava najde najboljše trge za prodajo kmetijskih pridelkov. Časa se ne izgubi po sejmovih, denar se ne trati, živina se ne muči. Svinje in voli se prodajajo po meterskih stotih živi, žito v velikih množinah, krave po molži in starosti nevidoma v daljne kraje — denar se tudi lahko razdeli. Lahko je, kakor drugače, tudi nesreča; živinčeta crknejo na poti, ali pa žito v velikih množinah vkup splezne. Pa dobro vodstvo že kako te nedostatke omeji na najmanjšo mero. Ali vprašanje je, če smo slovenski kmeti za **ves** ta gospodarski razvoj že godni in se je naš meščan že uživel v druge načine dela in pridobivanja? Kar ves svet dela, storili bomo tudi mi Slovenci. Vprašati imamo pred vsem: Koliko ste prejšnji voditelji našega gospodarstva naše kmete v šoli pisati, brati in računati naučili, koliko je prejšnja gospoda storila v izboljšanje gospodarstva, ki bi vsaj sto in sto tako duševno in gmotno razvitih kmetov podajalo, da v zadrugnem delu sami sodelujejo, ker te zadruge hočejo oskrbovanje ceno imeti, drugače ni nič s profiti! Kaj pa če ne najdemo dosti poštenih rok? Naše jetnišnice dobivajo dosti ljudi iz kmetij, katere je slabo vzgojila in slabo gospodarstvo privedlo zaradi nepoštenosti v te temnice. Gospodarske zadruge z omejenim in neomejenim poroštvom so lepe pridobitve novega svetovnega gospodarstva. One so sredstva za ljudstvo, da si pridobi večje gospodarske moči in s temi tudi več veljave v vladanju držav.

Debele knjige so se že spisale o dobrotah tega združnega gospodarstva, ali vprašanje je, smemo li Slovenci vrto- glavno v to veliko gospodarsko gibanje skočiti in v vseh oddelkih istega. Skušnje pri družih narodih, ki imajo večjo omiko in so dobro gospodarsko razviti, ki imajo vso deželo prepreženo z želez- nicami, v katerih so dimniki fabrik na vsako uro hoda videti, ki imajo velikan- ska mesta in fabrično delavstvo, učijo, da so se konsumna društva le v večjih mestih, v krajih fabrik obnesla. Na kmetih ne. Naravno to. Navadna kmetija ne potrebuje dosti iz štacune in čem manj, tem bolje za njo, če nima v kakem posebno kultiviranem pridelku več dohodkov. Kmetije so tudi preveč raztre- sene po deželi. Konsum zahteva zbira- lišča dosti ljudi, ki v štacuni vse kupujejo. Na kmetih so se le v večjih vaseh zadružne pekarije držale in za- družni mlini. Na drugi strani pa so v dobrem razvoju kmetijske nakupovalne zadruga za žito, če ga ne pridelajo kmeti sami, za semena, za umetna gnojila, za usnje, mašine, železnino, poljsko orodje. — Mlekarske zadruga dobro uspevajo in tudi zadruga za prodajo žita in živine. Slednje težje, ker je treba lastnih klav- nic, hlevov itd. Švica je vsa v konsumnih zadrugah, tako Belgija in Danska, ali tudi v Švici kmet ne porajta konsumnih društev za prodajo navadnega štacunskega blaga, ker mu ne koristijo, pridejo pre- dragi. Če nam je za to, da naš meščan prej kopita pobere, kakor bi moral ter novincu svoj prostor oddal, ki bo prišel iz tujine — če nam je za to, da z ve- likimi nesrečami in izgubami združen konsum navadnih stvari na kmetih vpeljemo, kmeta na štacuno navadimo, če nam je za to, da pobijemo naenkrat par tisoč manjših trgovskih in krčmarskih obrtnikov in zaženemo še več naših ljudi v Ameriko, Westfalsko, potem začnimo na vsej progi z združnim konsu- mom na kmetih. — Imamo že precej bajtarstva. To bo res kupcev, ali kako dolgo! Pa — saj smo z najgorkejšo željo prijatelji vsega novodobnega združnega gospodarstva — to vodi k izboljšanju in utrjenju kmeta in družih, vodi tudi v kolektivizem in ta bo že v kaki obliki morebiti podlaga prihodnjega gospodar- stva, dasi je to še daleč; ali odprite na- šemu zadolženemu kmetu združno šta- cuno in krčmo in ubili ste ga kot kmeta! Naš kmet ne more kupovati v štacuni in ne sme; v utrditev svoje kmetije mora izhajati z živili, ki mu jih kmetija da, še ekstenzivno kmetuje in dobro je, če ima v tem kmetovanju še svoje platno, svojo irhovino in svojo raševino, bo vsaj trdno obleko in toplo po zimi imel. Sproti ne more plačevati vedno. Od novega leta naprej se izgubi zadnji drobiž iz kmečke omare. Kaj hočete s konsumom, ki ne more sproti plačevati? Kje imamo ubogi Slovenci toliko kredita, da bi za pol leta mogli dobiti na debelo blaga na kredit, kje toliko denarja, da plačamo v fabrikah sproti? Berite švicarske pijonirje v tem združnem gospodarstvu; bogati, dobri švicarski kmeti se ne upajo s tem kon- sumom na dan! Pač pa so izborni za- družniki pri nakupovanju žita, semen, tečne krme (Kraftfutter), mašin, orodja, železnine, usnja. In začeli so tudi ti s tem bolj po lahko v boljših kmetijskih

krajih. Koliko imamo Slovenci Krasa, ko- liko gorovja, ki je samo za živinorejo. Slovenec nima več dosti izgubiti. Naše kmetije so zadolžene in kmet komaj malo v vodstvu kmetijskih družb napre- duje kot novodobni delavec. Po večjem pa še ekstenzivno kmetuje; on je s svo- jimi denarnimi dohodki le na jesen po- stavljen. Fabrični delavec in uradnik v mestih se razločujeta od kmeta. Ta dva sta prisiljena k združnemu kon- sumu, ker morata vse za življenje po- trebno kupiti. Ne tako naš kmet, ki do- biva štiri petine živil iz svoje kmetije. Intenzivno kmetujoči Francozi, Nemci, ki se le s pridelavanjem tobaka, vina, hmelja, sladkorne pese ali družih trgovinskih rastlin pečajo in morajo tedaj v štacuni dosti živil kupovati, ti imajo tudi za- druge za štacunski konsum. Ne gre vseh kmetij z istim vatlom meriti. Kmetije so po državah, po legi zemlje, obnebja, po duševnem razvoju kmetov, po oddaljenosti od velikih mest in fabrik itd. različne. Na Slovenskem imamo samo na ptujskem polju nekaj večjih kmetijskih vasi, drugod pa nikjer.

Politični pregled.

Notranji položaj. Ker posli dr- žavnega zbora kar ne gredo od rok, se je zadnji teden splošno sodilo, da se ali državni zbor zopet razpusti ali pa odstopi ministerstvo. Po nekih cesarjevih besedah se je sodilo, da se zgodi prvo. Ta nevar- nost je za sedaj odvrnjena in se kaže, da bo državni zbor proračun redoma rešil.

Državni zbor razpravlja sedaj o raznih predlogih, ki merijo na to, da se ne bodo množili katoliški redovniki, ka- tere mora ljudstvo živeti, in da se odpra- vijo tiste postavne določbe, vsled katerih mora duhovnik sedaj zlorabljati cerkev za politično agitacijo.

Vojna v Južni Afriki. Angleži so bili zadnji čas zopet večkrat pošteno tepeni. Zdaj priznavajo že sami, da bo vojna trajala še leta, in da ni upanja, da bi Bure prej ugnali.

Dopisi.

Iz Kozjega. Prav ste imeli, go- spod urednik, bile so res nesramnosti, katere je natvezil dr. Jankovič v svojem popravku. Istega poslal Vam je kot pri- vatna oseba, kot »okrožni zdravnik« in kot tak nima nikake pravice popravlja- ti, kar se je pisalo glede tretjih oseb, naj- manj pa tedaj, če se je pisala resnica. Razven prostovoljnih mesečnih pri- spevkov plačal je gospod dr. Pikl še 10 K v društvene namene, Jankovič pa še toliko ne. On se baha z nekimi 16 kro- nami, da jih je plačal za društvo. To je **laž**, kajti blagajnik jih ni nikdar sprejel. Kar izda Jankovič za pijačo svojim volilcem, to pač društvo nič ne briga! Če bi hotel g. dr. Pikl vse take izdatke računati kot dar društvu, bi se našela lepa svota; toda tako ne- sramen ni. Nadalje je plačal g. dr. Pikl marsikak račun za društvo iz svojega, je nadzoroval veselice priprave vedno osebno in je dal tudi svojega za pi- sarniško delo plačanega uradnika, da je pri takih pripravah pomagal. Oči- vidno je torej, da je imel g. dr. Pikl kot odvetnik res občutno škodo vsled tega. A

vendar se sam s tem nikdar ni ponašal. — Res je, da hoče Jankovič le čast, za delo pa mu ni; to je že premnogokrat pokazal kot bivši član »Slovenije«, kot član ravnateljstva naše hranilnice in kot predsednik bralnega društva. Te zadnje časti se niti najmanj ni branil, ampak sprejel jo je z odprtimi rokami. Pred volitvijo je še celo izjavil: »Tisto krono že plačam, če me volijo!«, za kar so priče na razpolago. — Kres je bil tudi popolnoma privatnega značaja, kar so potrdili celo udeleženci, katerih je sicer prav malo bilo. — Pogla- vitna nesramnost pa pride sedaj. Res je namreč, da naročnina za časopise ni plačana in sicer je na dolgu za sle- deče liste: 7 iztisov »Slov. Gospodarja« za II. polletje 1901. 14 K 2 iztisa »Brivca« za isti čas . . . 6 » 4 iztisi »Domovine« za isti čas . . 16 » 1 iztis »Slovenca« za III. četrtletje . 6 » skupaj . . . 42 K

reci: dvainštirideset kron, med tem, ko je v blagajni denarja 2 K 48 v. in še 2 K, katere je v zadnjem času pla- čal neki klerikalni »magnat« (?), najbrž vsled naših dopisov v »Rodoljubu« in v »Slov. Narodu«. S čim se naj torej ime- novani dolg pokrije?! K večemu z — lažmi! — Predno je Jankovič skrpucal popravek, prišel se je k blagajniku infor- mirat, a v kljub temu upal si je za- pisati nesramno laž, »da društvo sploh časopisom nič ne dolguje«!! — Res je končno, da je gospod tajnik le radi Jankoviča izstopil. Kar trdi Jankovič glede časopisov, je bilo to takoj pri prvi seji; g. kaplan je tedaj le hotel izstopiti, a tega ni storil. Izstopil je pa sedaj radi tega, ker se ni hotel pustiti od Jankoviča »sekirati« radi tajništva. Tega niti g. kaplan ne more vtajiti. Vsi izgovori Jankoviču nič ne pomagajo. V obraz mu rečemo, da je lagal in če ima kaj časti v sebi, če svoje »častne besede« in svojega »rezervnega častnika« ne nosi samo na jeziku, naj nas toži, kajti s popravki ne vtaji ničesar. Svetu- jemo mu tudi, naj se nikar ne izgovarja vedno na tretje osebe, ampak da naj le samega sebe za ušesa prime. — S tem končamo polemiko radi te zadeve, dasi- ravno bi še marsikaj lahko povedali o Jankoviču, n. pr. kako konfiskuje časopise bralnega društva itd. Mi smo hoteli le pokazati, kako je zagazilo društvo v blato pod klerikalnim gospodarstvom. Izgubljeno je. Dvigniti bi ga ne moglo več niti li- beralno vodstvo, za kar pa se itak nikdo izmed naših ne poteguje. Mi si rajši sami časopise naročamo, ka- koršne hočemo, klerikalnih pa gotovo ne. Amen! —

Iz Zavraca. Dragi »Rodoljub«! Prosim te, dovoli nekaj prostora v svojih cenjenih predalih, ker v obilnih iztisih v našo gorato vas prihajaš, ter si nam zelo priljubljen; zatoraj te prosim, da zopet nekaj zanimivega razglasiš mej zavedno slovensko ljudstvo.

Pri nas v Zavracu se godijo zelo čudne reči. Ker naš gosp. župnik, kateri sluti na ime Jakob Ferjančič, je res ne- otesan možiček. On večkrat pozabi kak- šen poklic ima. Pri nas je bila stara na- vada, da so se uradni razglasi iz pokopa- lišnega zidu razglašali. Ne bodi len! Pride naš spoštovani gospod župnik na pokopališče, in zakliče med razglaševa-

njem občinskemu slugu: »ma fant doli, tukaj je žegnani svet«. Pozabil pa je mož, da je tukaj občinski zid, katerega morajo občinski davkoplačevalci vzdržavati. — Občinski možje so se seveda vednega zabavljajanja naveličali, in so sklenili v svoji seji, da se napravi zraven pokopališkega zidu nov zidan stol, takozvan »Petrov stol«, in vzlic temu smo se veendar na-dejali ljubega miru.

Al' viš' jo žabo! Zopet je prišel naš slavni »fajmoštar« in debelo zagledal zidarja, kateri je pripravljajl gradivo za »Petrov stol« ter se je nad njim zadril: »Kje imaš pravico zidati?« Seveda mož je me-nil, da je tudi tukaj »žegnan« svet. Tu se zopet ni spomnil, da je tukaj občinski svet, od katerega moremo mi davek plačevati! Seveda mož mora imeti ajdovco v glavi, ker meni, da bode celo občino vladal. To pa ni tako! Svetujemo Vam gos-pod župnik:

1.) Vzemite svoj »žegnani« bič v roke in storite to, kar je storil Kristus v tempelju, da je namruč izgnal kupčevalce in menjalce iz njega. Tako storite tudi Vi, in izženite iz takozvane »lope« pod zv-onikom v farni cerkvi, tiste Vaše »žegnane« tercijalke, katere v omenjenem res blago-slovljenem prostoru snubijo, obrekujejo in se »vkardujejo«, kar mislim, da to res ni v Božjo čast!

2.) Svetujem Vam gospod »fajmaštar«, da prihodojič, kadar stopi naš obč. sluga, na svoj na novo sezidani »Petrov stol«, da ga v svojih uradnih opravilih ne bo-dete motili in izganjali, sicer se bode ob-čina pritožila na višje mesto.

3.) Kakor Vam je znano gospod Ja-kob, je občina pred letom preskrbela novo pokopališčno orodje, in je bilo tudi pra-vočasno razglašeno, da se dotično orodje nima nikjer zunaj pokopališča rabiti.

Kdor to prestopi, zapade globi 20 K. In Vi? Prestopili ste to! Zlomili ste en kramp — pokopališčno orodje! Seveda Vam to ni v zlo jemati, ker ste zelo ubo-žen (kljub svojih tisočakov!) in si ne mo-rete enega delavca, kateri zna kramp ra-biti, in na Vašem »gruntu« kamenje ru-vati — plačati! Toraj ste vzeli v roko to za Vas skoraj nesposobno orodje, — da ste to polomili in tako pod kazen prišli! Svetujem Vam, da v prihodnje, za Vas ne-sposobnega krampa ne vzamete v roke, — pač pa bilo umestneje, da vprihodnje vzamete večkrat pero v roke, in zberete svoje misli, ktere so dolžne napraviti, — že eno leto zaostale pobotnice za šolske prejemke, ker denar ste 12. decembra l. l. prejeli, — toda Vaše misli so le v Vašem »gruntu«, pri zlomljenem krampu, vzlic temu Vam ni jemati v zlo, da ste poza-bili pobotnico dati. — Šolski predsednik bode k temu morebiti kaj pomogel, — posebnega upanja pa vendar nimamo! — Le tako naprej, prihodnjič pa še »keja«. — Boljše je za Vas pero, kot zdaj zlom-ljeni občinski kramp!

Josip Leskovec
posestnik v Potoku.

Od nekod. Velika škoda bi bila, da bi svet ne izvedel za kake može se je potegovala pri zadnjih deželnozborskih volitvah laži katoliška stranka, ki nevednim vedno kriči, da je vera v nevarnosti. Pred par leti so imeli v Žireh nek javen shod zaradi občinskih volitev. Na ta shod je prišel tudi slavni zagovornik dr. Žlindre, dr. Brejc iz Ljubljane. Nadlegoval je go-

spoda župnika in kapelana, da bi se vde-ležila shoda. Toda, oba mirna gospoda, kakršnih je žalibog prav malo ali recimo premalo na Kranjskem, sta odrekla vde-ležbo. Vzorkatolik dr. Brejc se je razko-račil na shodu in je zborovalcem doka-zoval, da je njihov župnik liberallec. Kmet seveda razume pod imenom liberallec brezverca. Torej župnik — brezverec. Kdor pa pozna tega mirnega gospoda, mora reči, da mora biti v resnici zloben oni, ki ga očitno ošteva kot brezverca ali liberalca, kajti ta župnik voli konserva-tivno, dasiravno je večina njegovih žup-ljanov liberalna. Tako je prišel župnik po tem zborovanju v nemilost pri takoime-novani konservativni stranki. Ta blagi župnik pa mora od tega časa veliko škodo trpeti. On namreč namerava novo cerkev sezidati in v ta namen nabira denar v cerkvi z darovanji. A od onega časa so se ti prihodki jako znižali; kakor on sam trdi, za par tisočakov. Kajti liberalci ne marajo darovati, ker vedno voli s konser-vativci, a ti zopet ne, ker ga je neizmot-ljivi dr. Brejc razglasil za liberalca. Ves ta dogodek je znan presvitlemu Antonu Bonaventuri in tudi sosednji duhovščini. Kljub temu so vendar vsi šli za Brejca v boj pri volitvah. Vprašanje se nam vsi-ljuje: Ali ni ravnanje Brejčevo proti žup-niku grdo zoper osmo božjo zapoved. Kdor človeka tacega značaja sili v ospredje, mora se mu po pravici očitati, da hvali obre-kovanje in naj bo tudi sam škof. Zdaj pa še recite, da vera ni v nevarnosti! Da je v nevarnosti, toda — žalibog — pri tistih in po tistih, ki bi jo morali čuvati. Ža-lostno je to, a vendar popolnoma resnično. Ne vem, kaj bi bili nevedni volilci storili, ko bi jim bil znan ta dogodek. Nekaterim je bil pač znan, a so ga na pritisk du-hovnov vendar le volili. To pa je dokaz, da je preprosto ljudstvo še zelo lahkomi-selno in v veri omahljivo. A tega niso krivi liberalci, ampak čuvarji svete vere. Zdaj pa se še bahajte, vi laži-katoličani, s svojo zmago ali pa dokažite, da je omenjeni dogodek neresničen. Ali se ne sramujete in ne bojite neskončno pravič-nega Boga? Reči se vam sme, da ste za-peljivci in da vam je za vero tako mar, kakor za lanski sneg.

Domače in razne novice.

Za slovensko vsenučilišče v Ljub-ljani je daroval velikovski dekan g. Jan. Wieser tisoč kron. To je vesel dokaz, da mej nami vendar še žive slovenski duhov-niki, možje, ki imajo domovinsko ljubezen in narodno zavednost v srcu in ne samo na jeziku.

Škofova nagrada. Kaplan v Št. Vidu nad Ljubljano Ferd. Erker je pred letom prosil za župnijo Škofjeloko, a je ni do-bil. Pripovedoval je, da je škof rekel, da mora v Št. Vidu ostati in dognati kar je začel. A v Št. Vidu ni začel prav nič družega, kakor da je upeljal in strastno vodil nesramno gonjo proti ondotnemu nadučitelju Žirovniku. Ta gonja je dospela v zadnjem času tako daleč, da je neznan zlikovec streljal v nadučiteljevo stano-vanje. Navadni ljudje so pričakovali, da bo škof zdaj vendar posvaril tega pre-sitega kaplana. A — kaj še! Ravno zdaj gre ta kaplan v Kočevje za — dekana. Zdaj ima srboriti šentviški kapelan lepo nagrado za ves trud, ki ga mu je pro-

uzročilo hujskanje v Št. Vidu. Mladi huj-skajoči kaplani pridejo naprej, starejši, mirni in pametni pa morajo ostati na slabih farah.

Klerikalna surovost. Na Gočah pri Vipavi je umrl te dni vrl narodnjak in naprednjak, župan Žgur. Pri njegovem po-grebu so pristaši kurata Ferjančiča upri-zorili nezasišan škandal, ki dokazuje, da je ta vzgledni katoliški duhovnik svoje ljudi do kosti poživinil. Izvzemši ku-rata, ki je vodil pogreb in pri ti priliki zabranil mrtvemu svojemu nasprotniku žalostinke v cerkvi, ni se udeležil po-greba noben klerikalec, pač pa so se zbrali klerikalci nasproti hiši žalosti ter vriskali, prepevali ter se pogrebcom krohotali ravno v trenutku, ko so mrliča iz hiše nesli in se je žalujoča rodbina v joku in obupu vila. To se je ponavljalo po celi vasi, koder se je sprevod pomikal, a pri zadnji hiši pred pokopališčem dali so duška svoji podivjanosti s streljanjem iz puške. Upamo, da se bo ta slučaj kani-balsko-katoliške surovosti preiskal in kaz-noval, škofa pa vprašamo: Ali goški ku-rat Ferjančič še vedno ni zaslužii, da po-stane vsaj kanonik?

Občinske volitve v Trebnjem. Pri občinskih volitvah v tej klerikalni trdnjavi so klerikalci doživeli kaj neprijetno prese-nečenje. V prvem in drugem razredu so zmagali narodno-napredni kandidatje, de-kan Nagode še v odboru ni prišel! Ro-doljubi — delajte povsod, da se klerikalci pometejo iz občinskih odborov.

Razpis daril iz cesarja Franca Jo-žefa I. zaklada za stare in zveste kme-tijske posle. Glavni odbor c. kr. kmetij-ske družbe kranjske razglašja: Iz tega za-klada, ki je bil ustanovljen l. 1898. v pro-slavo vladarjeve petdesetletnice, se letos odda deset daril po 20 kron. Ta darila se razdele pričetkom meseca decembra takim kmetskim poslom s Kraniskega, ki še se-daj služijo in se izkažejo, da so npravnega vedenja in da služijo mnogo (najmanj 30) let neprenehoma pri eniinisti hiši, ki se peča s kmetijstvom, pa doslej še niso bili obdarovani. Prošnje je vložiti do 5. de-cembra t. l. pri podpisanem odboru. Vsaka prošnja (ktere ni treba kolekovati) mora biti potrjena od domačega gospoda župnika in od županstva. Podpisani odbor prav prijazno prosi vse one, katerim so taki posli znani, naj jih opozore na ta razglas ter jim pomagajo sestaviti prošnjo, ali pa naj jo narede namesto njih.

Deželnozborske volitve na Goriškem in v Istri bodo jako srdite. Posebno bo na Goriškem velik boj. Kakor vse kaže, bodo dosegli naprednjaki veliko zmago. Na Krasu je zmaga naprednih kandidatov že zagotovljena.

40letnico svojega službovanja je dne 20. t. m. praznoval predsednik okrož. sodnije v Novem mestu gospod J. Ger-dešič, uzoren sodnik in blag, obče spo-štovan mož.

Mej maševanjem znorel. V Ljub-ljani je bila te dni maša za ranjko cesarico. Mašval je upokojeni župnik Mayer. V za-četku maše se je začel prepirati z mini-strantom, potem pa začel upiti, da se mora-jo ženske s sveta spraviti. Pred mašo se ni nič poznalo, da bi bil mož zmešan, znorel je šele med maševanje.

Agent za izseljevanje v Ameriko. Ljubljanska policija je te dni aretovala nekega posetnika iz ljubljanske okolice, ki

se je pečal z odpravljanjem fantov v Ameriko. Pripeljal je bil seboj fanta, ki še ni izpolnil vojaške dolžnosti in ga je nameraval spremiti, dokler bi ne bil na varnem. Imel je ves fantov denar in tudi dva potna lista od dveh starejših fantov, ki sta že v Ameriki.

Zastrupljenje. V Zgornji Šiški je dne 4. t. m. umrla zasebnica Terezija Mikič. Truplo so preiskali in dognali, da je bila žena zastrupljena. Če se je sama zastrupila ali pa jej je bil strup skrivaj podan se še ne vé.

Vodovod v Škofji Loki se otvori in blagoslovi v ponedeljek dne 25. t. m. Vodovod so si zgradile »uboge« nune.

Požar. Pri posestniku Vrtelu v Podgrajah je minoli teden gorelo. Ogenj mu je vpepelil hišo in hlev. Tudi je pogorel hlev vdove Miotove, ki je bila jako visoko zavarovana.

Povodenj. Vsled silnega deževja so zadnje dni v raznih krajih na Kranjskem, Štajerskem in na Primorskem nastale velike povodnji, ki so povzročile veliko škode. Vodovje je podrlo mnogo mostov in drugih naprav ter poškodovalo ceste, polja in hiše.

Na smrt obsojen je bil te dni v Mariboru 57letni tesar Jahob Grlič iz Tronkova v šentlenarskem okraju. Mož je imel znanje z omoženo Heleno Kocbek. Neka večera se mu Helena Kocbek ni hotela udati. Grlič jo je posilil in ji potem z nožem prepiral trebuh, da je umrla.

Obsojen policaj. V Laškem trgu imajo policaja, ki sicer sliši na ime Šibenik, a je vendar velik nemškutar. Predrznil se je celo zlorabiti svojo moč proti Slovencem. Sodnija ga je zaradi tega obsodila na 13 dni zapore, c. kr. glavarstvo pa je zaukazalo občini, da mora moža iz službe spoditi, kar se je tudi zgodilo.

Velikansko poneverjenje. V Budimpešti se je zgodilo senzacionalno poneverjenje. 22letni davčni praktikant Kecskemety je odnesel 588.000 K. Kecskemety se je dolgo pripravljaval, da izvrši kako defraudacijo. To kaže okoliščine, da je uničil vse svoje fotografije. V petek je Kecskemety dobil nalog spremiti davčnega slugo, ki je nesel 588.000 K v državno blagajno. Na potu je Kecskemety slugo odposlal z nekim pismom. Sluga pa mu je izročil denar, da ga nese v državno blagajno. S tem denarjem jo je Kecskemety popihal. Neki redar ga je videl peljati se na kolodvor in tudi s Pragerskega je Kecskemety poslal neko brzojavko, a vse zasledovanje je bilo brez uspeha. V soboto je peštanska policija poslala 118 detektivov na razne strani, da zasledujejo mladega, a kakor se kaže, izredno talentiranega zločinca. Odpeljal se je z brzovlakom iz Pešte proti Reki. V Dombovaru ga je postajenačelnik spoznal in ga je pustil prijeti, a Kecskemety je tako odločno nastopil in tako prepričevalno tajil, da so ga zopet izpustili. V Gyenkenyesu je Kecskemety prestopil in se peljal na Pragersko, kjer se je dve uri mudil v restavraciji, potem pa jo je odkuril proti jugu. Istopil je v Nabrežini, potem v Miramaru in se od tod peljal v Trst, kjer se mu pa ni dopadlo, kajti peljal se je nazaj v Ljubljano. Tu se je njegov sled izgubil.

Hišni hlapec — in glavni dobitek. Z Dunaja se poroča, da je glavni dobitnik 600.000 kron dosegla državna srečka iz 1 1960 ser. 9816. Petino te srečke je imel hišni hlapec v skladišču železnine grofa Salma na Dunaju, imenom Friderik Schumann ter je tako dobil 120.000 kron. O svoji sreči je izvedel Schumann v gostilni, v kateri je pil četrtinko vina in čital časnik. Zda dobiva vsak dan cele zavoje pisem z »ženitnimi ponudbami«.

Loterijske srečke.

Gradeo, 9. novembra.	42, 12, 56, 88, 50.
Brno, 16. novembra.	68, 84, 51, 43, 23.
Dunaj, 9. novembra.	30, 54, 12, 42, 14
Praga, 6. novembra	35, 11, 18, 51, 62.
Lino, 16. novembra.	59, 33, 6, 5, 19
Trst, 11. novembra.	32, 39, 27, 76, 25

Tržne cene v Ljubljani

16. novembra 1901.

	K	v		K	v
Pšenica, 100 kg	19	—	Špeh povojen, kgr.	1	60
Rež,	15	—	Surovo maslo, " . .	2	—
Ječmen, " . .	13	20	Jajce, jedno	—	8
Oves, " . .	16	—	Mleko, liter	—	20
Ajda, " . .	14	—	Goveje meso kgr.	1	30
Proso, " . .	16	—	Telečje " " . .	1	30
Koruza, " . .	13	40	Svinjsko " " . .	1	50
Krompir, " . .	4	20	Koštrunovo " " . .	—	80
Leča, lit.	—	20	Piščanec	1	20
Grah, " . .	—	50	Golob " " . .	—	40
Fižol, " . .	—	30	Seno, 100 kilo . .	6	—
Maslo, kgr.	2	40	Slama, " " . .	6	—
Mast, " . .	1	50	Drva trda, klfr. . .	9	—
Špeh svež, " . .	1	30	" mehka, " . .	5	80

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Dobiva se
povsod!

Dolžnost vsake rodoljubne hiše je, da poskusi in vedno rabi le

kavino primes

v prid družbe sv. Cirila in Metoda, kakor tudi vse druge

cikorijske izdelke

samo iz domače „Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani.“

Zahtevajte
povsod!

Zobozdravniški in tehnični atelje.

Ruvanje zob z kloretilom, duškovim oxydulom (Lustgas) itd.

Plombe iz zlata, porcelana. in drugih sredstev.

Zlate krone in spone, **zobovja** iz kavčuka, aluminija in zlata. (2117—1)

Zobozdravnik

Dr. Rado Frlan,

Ljubljana Špitalske ulice št. 7. I. nadstr.

Ordinacija od 9—12. dopoldne in od 1—6 ure popoldne. Za uboge brezplačno ruvanje zob od 8—9. ure zjutraj.

Dizitnice in kuverte s firmo

priporoča

„Narodna Tiskarna“ v Ljubljani.

Stanje hranilnih vlog:

15 milijonov kron.

Rezervni zaklad

nad 300.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska na Mestnem trgu

zraven rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4 od sto ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

(1856—12)

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice. Poštno-hranilnične sprejemnice se dobivajo brezplačno.